

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра педагогіки

КОЙЧЕВА Тетяна Іванівна

Методичні рекомендації до проведення практичних занять

і організації самостійної роботи з дисципліни

УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЄКТАМИ

для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Одеса – 2024

Койчева Тетяна Іванівна. Методичні рекомендації до практичних занять і виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління науковими проєктами» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки: Одеса, Університет Ушинського, 2024. 45 с.

Рецензенти:

Бужина Ірина Вячеславівна – професор кафедри психології та педагогіки, доктор педагогічних наук, професор Одеського державного університету внутрішніх справ.

Княжева Ірина Анатоліївна – завідувачка кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, професор. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Методичні рекомендації розроблено для допомоги здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Подано анотацію дисципліни, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, рекомендовану літературу, вимоги до знань і вмінь здобувачів, набутих у процесі вивчення дисципліни, перелік питань до заліку.

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни.....	
Анотація навчальної дисципліни.....	
Плани практичних занять.....	
Завдання для самостійної роботи.....	
Індивідуальні навчально-дослідні завдання.....	
Критерії оцінювання.....	
Форми поточного і підсумкового контролю.....	
Рекомендована література.....	

Вступ

Мета вивчення дисципліни «Управління науковими проєктами»: набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань щодо проєктної діяльності, практичних умінь і навичок, достатніх для продукування наукових ідей, оволодіння інструментарієм підготовки проєктних пропозицій та грантових заявок; навичками залучення джерел їх фінансування; формування міждисциплінарних проєктних команд; здійснення ефективного проєктного менеджменту та сприяння академічній мобільності науковців.

Передумови для вивчення дисципліни: «Нормативно-правова база наукової діяльності», «Культура української наукової мови», «Іноземна мова у науковому спілкуванні».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 08. Володіти аналітичним мисленням та методиками систематизації інформації обробки великих масивів даних, складання короткострокового й довгострокового прогнозу розвитку ситуації на підставі отриманих даних.

ПРН13. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти, які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми освіти з врахуванням соціальних, економічних, правових аспектів.

Очікувані результати навчання дисципліни: Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають

Знати:

- актуальні проблеми та тенденції розвитку інтелектуальної власності в сучасному світі;
- технології обґрунтування проєктних пропозицій та грантових заявок в системі освітніх і наукових грантів на національному та міжнародному рівні;
- критерії оцінювання проєктної діяльності, комерціалізації результатів наукової творчості та розвитку можливостей інтеграції аспіранта у

світовий науковий простір;

- інструменти фінансування наукових проєктів залежно від специфіки наукових досліджень.

Уміти:

- реалізовувати здобуті теоретичні знання на практиці;
- використовувати сучасні методи академічного письма в науковій творчості з дотриманням принципів академічної доброчесності;
- представляти наукові результати в проєктних пропозиціях та грантових заявках;
- інтерпретувати результати наукових досліджень в межах обраних напрямів проєктної діяльності;
- розробляти апікаційні форми (заявки) наукових проєктів, визначати їх мету, цілі та результати;
- організовувати процес фінансування наукових проєктів та визначати оптимальну структуру джерел їх фінансування.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності**

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК09. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

Спеціальні компетентності (СК):

СК04. Здатність обґрунтовувати, спланувати та виконати дослідницький/творчий проєкт.

СК05. Здатність консультувати студента, аспіранта щодо планування й реалізації наукового дослідження/творчого проєкту.

СК06. Здатність надавати експертні консультації особам, підприємствам, установам, організаціям з питань, що стосуються їхньої дослідницької та/або професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: «Нормативно-правова база наукової діяльності», «Культура української наукової мови», «Технологія організації і проведення інноваційно-дослідницької діяльності».

Опановуючи зміст навчальної дисципліни здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності:

- сумлінно, вчасно і самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, крім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
- сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

Змістовий модуль 1. Наукові проєкти.

Тема 1. Національна модель системи управління науковими проєктами. Зміст науково-технічної діяльності. Різновиди наукових робіт та розробок. Проєктна діяльність у науковій сфері. Форми науково-технічного співробітництва. Державне регулювання виконання науково-дослідних та проєктно-конструкторських робіт підприємствами (установами) в Україні. Національна система органів управління науковими роботами. Особливості реалізації наукових проєктів по різних наукових напрямках.

Міжнародне науково-технічне співробітництво – це форма міжнародних відносин, яка являє собою систему економічних зв'язків у сфері перетину науки, техніки, виробництва, послугової діяльності та торгівлі і існує на основі спільних, наперед вироблених та узгоджених намірів, які закріплені в міжнародних економічних договорах.

Структура міжнародного науково-технічного співробітництва: створення координаційних міжнародних програм, спільних науково-технічних досліджень; міжнародне ліцензування, обмін науково-технічними документами, патентами, ліцензіями; міжнародний інжиніринг; співробітництво у підготовці наукових та інженерно-технічних кадрів; проведення міжнародних науково-технічних конференцій, симпозіумів; створення та функціонування міжнародних науково-дослідних інститутів, організацій; розробка науково-технічних прогнозів.

Інтелектуальну власність можна визначити, як відносини між людьми, які виникають з приводу присвоєння, володіння, користування та розпорядження щодо результатів інтелектуальної власності.

Предметом (об'єктом) інтелектуальної власності є: новітні технології, наукові відкриття, винаходи, виробничий та інший досвід, ноу-хау, дослідні або промислові зразки устаткування, апаратура, інструменти, технологічні лінії, документація, способи виробництва.

Інтелектуальна власність – це володіння виключним правом, яке визначає виключення і обмеження доступу, передання, контролю та відповідальності щодо об'єкта інтелектуальної власності.

Свідоцтвом інтелектуальної власності є патент – це документ, який видається компетентним державним органом на певний термін винахіднику чи його правонаступнику, де засвідчується авторство і виключне право на винахід.

Тема 2. Науковий проєкт: зміст, види, порядок розробки. Сутність та різновиди наукових проєктів (програм). Види наукових проєктів і програм. Загальний склад і структура наукових програм різних рівнів. Структура наукового проєкту і зміст його основних частин. Моделі представлення наукового проєкту. Процес розробки наукового проєкту. Стадії та етапи розробки науково-дослідницького проєкту. Процедура генерування ідеї проєкту. Підготовка проєктної пропозиції (грантової заявки). Пошук та відбір членів проєктної команди. Підготовка резюме та мотиваційного есе. Визначення цілей та завдань наукового проєкту з урахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів. Структура і зміст технічного (науково-технічного) завдання на виконання науково-дослідницької роботи. Загальний зміст і структура договорів і контрактів на виконання наукової роботи.

Проектний підхід дозволяє науковцям систематично планувати і виконувати наукові дослідження, роблячи їх більш організованими і результативними, а робота в команді дозволяє більш ефективно використовувати як інтелектуальні так і часові ресурси, відведені для реалізації наукового проєкту.

Наразі не існує якогось одного визначення проєкту.

Проект (від лат. *projectus*, «кинутий вперед», «випнутий», «що стирчить») більш загально визначається як сукупність дій, обмежених у часі та спрямованих на вирішення проблеми чи досягнення конкретної мети.

Проект – це спеціально організована діяльність або задача, яка має конкретну мету, обмежений часовий рамки і ресурси, щоб досягти певного результату або вирішити певну проблему.

Проекти можуть бути різного типу і включати в себе різноманітні галузі, такі як наука, технології, бізнес, освіта, мистецтво, громадська діяльність тощо.

Щоб зрозуміти, що є проектом, важливо провести межу між проектом і процесом. Процес – це завдання, що повторюється, або операції, які приносять очікуваний результат. Головна ознака процесу - повторюваність. До того ж, результат процесу завжди передбачуваний. В той же час проект завжди вироблення будь-чого нового, у випадку з науковим проектом, нового знання, з не завжди очікуваним результатом. Головна ознака проекту полягає в його унікальності.

Основні характеристики проекту включають:

- ✓ Мета. Чітко визначена ціль або завдання, яке необхідно досягти або вирішити.
- ✓ Рамковість. Проекти мають певні рамки: обмежений термін виконання, обсяг робіт і ресурси, які можуть бути витрачені на їхнє виконання.
- ✓ Структурованість. Проекти мають структуровану організацію, яка включає в себе план дій, розподіл завдань, графіки, бюджет тощо.
- ✓ Результат. Проекти спрямовані на отримання конкретного результату або вирішення певної проблеми.
- ✓ Управління. Керування проектом включає в себе планування, виконання, контроль і оцінку всіх аспектів та етапів проекту.

✓ Команда. Зазвичай проєкти виконуються командами, які складаються з учасників із різними ролями і ступенем відповідальності.

✓ Ризики. Проєкти можуть включати в себе ризики, які необхідно ідентифікувати і керувати.

✓ Ефективність. Оцінка ефективності проєкту дозволяє визначити, наскільки досягнута мета і чи виконані завдання відповідно до планів

Тема 3. Інтернаціоналізація наукових досліджень. Види зарубіжних наукових грантових програм (проєктів) і особливості участі в них. Законодавче регулювання міжнародної технічної допомоги. Єдина система залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги. Програми МОН України та Державного фонду фундаментальних досліджень, програми європейських держав (Горизонт 202X, Ерасмус+ тощо), урядові програми розвинутих країн світу, ресурси громадських неурядових організацій, академічно-приватне партнерство. Академічна мобільність. Специфіка проведення індивідуальних наукових досліджень. Наукове відрядження. Наукове стажування.

Науковий проєкт – це обмежений в часі цілеспрямований процес отримання, теоретичної систематизації та застосування нового наукового знання із встановленими вимогами до якості результатів, витрат ресурсів і специфічною організацією.

Загальна характеристика наукового проєкту може бути представлена в таких основних аспектах його розгляду:

- науковий проєкт як діяльність;
- науковий проєкт в рамках повного життєвого циклу систем і об'єктів;
- науковий проєкт в структурі інноваційного процесу;
- науковий проєкт в рамках теорії управління проєктами;

– науковий проєкт в рамках теорії організаційних систем.

З позицій системного аналізу діяльність розглядається як складна система, спрямована на підготовку, обґрунтування і реалізацію рішення проблем політичного, соціального, економічного, технічного характеру.

Таким чином, науковий проєкт представляється як завершений цикл продуктивної діяльності окремої людини, колективу, організації, підприємства або спільної діяльності багатьох організацій і підприємств.

«Еразмус+» – це програма ЄС, що підтримує проєкти співпраці, партнерства, заходи і мобільність у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту.

Термін дії – 2014-2020 рр., далі Європейський Союз продовжить і розширить цю програму як із точки зору тематики, так і фінансової підтримки.

Цілями програми є:

- удосконалення навичок і здатності до працевлаштування студентів та сприяння конкурентоздатності європейської економіки,
- покращення якості викладання та навчання,
- виконання Стратегії модернізації вищої освіти в країнах-членах програми та розвиток потенціалу країн-партнерів,
- посилення міжнародного виміру у програмі Еразмус+,
- підтримка Болонського процесу та діалогу щодо політики у стратегічних країнах-партнерах.

Академічна мобільність. ЗВО з країн-партнерів, в тому числі з України, можуть бути партнером університетів з Європи для організації проєктів мобільності для студентів, викладачів і адміністративного персоналу.

Erasmus Mundus Joint Master Degrees. Конкурси стипендій Магістерських програм “Erasmus Mundus Joint Master Degree” на отримання повної вищої освіти в Європі на рівні магістра передбачають отримання стипендії повного забезпечення (навчання, кошти на перебування,

підручники, бібліотека, трансфер, проживання, страхування тощо) для навчання на Спільних магістерських програмах Erasmus Mundus.

Програма «Горизонт Європа» (далі – Програма) – один із складників довгострокової багаторічної фінансової програми ЄС (англ. «Multiannual Financial Framework») – є рамковою програмою ЄС з досліджень та інновацій.

Програма стала дев'ятою рамковою програмою ЄС (FP9). Її основою є «Горизонт 2020», восьма рамкова програма, яка завершилася 31 грудня 2020 року.

Загальний бюджет Програми «Горизонт Європа» становить 95,5 млрд євро (включаючи 5,4 млрд євро від Програми ЄС «Нове покоління Європи»). Реалізація Програми розрахована на семирічний період, а саме: 2021-2027 рр.

Архітектура Програми (як і її попередниці – Програми «Горизонт 2020») передбачає формування трьох напрямів діяльності (пілларів). Проте на відміну від Програми «Горизонт 2020» Європейська інноваційна рада (ЄІР) вперше стала невід'ємною частиною третього напрямку «Горизонт Європа» із власною структурою управління та інструментами сприяння дослідницькій діяльності.

Крім того, серед головних нововведень Програми також варто виокремити такі:

- запровадження п'яти дослідницьких та інноваційних місій, що дає змогу поставити чіткі цілі для вирішення конкретних сучасних суспільних викликів; серед цих п'яти місій Європейська Комісія визначила такі: адаптування до кліматичних змін, зокрема до суспільних змін; онкологічні захворювання; збереження чистоти океанів та водних ресурсів; вуглецево-нейтральні та «зелені» міста; збереження родючості ґрунтів для забезпечення сталого продовольчого розвитку;
- посилення практик відкритої наукової діяльності, що забезпечує оперативний відкритий доступ до наукових результатів, сприяючи таким

чином відповідальному управлінню дослідницькими даними, щоб забезпечити їх доступність, сумісність та можливість повторного використання;

- новий підхід до формування партнерств, який ґрунтується на принципах стратегічної орієнтації, системному підході та спрощеному інструментарії взаємодії.

Змістовий модуль 2. Фінансування наукових проєктів.

Тема 4. Особливості фінансування наукових проєктів. Сутнісна характеристика та особливості організації фінансування наукових проєктів. Сутність і принципи системи фінансового забезпечення наукових проєктів. Види проєктного фінансування. Наука як об'єкт проєктного фінансування. Суб'єкти (учасники) організації фінансування наукових проєктів та їхні функції. Державне фінансування наукових проєктів. Змішане фінансування наукових проєктів. Особливості фінансування наукових та інноваційних проєктів за різними програмами. Приватні фінансові ресурси та їх роль у фінансуванні наукових досліджень. Система організації фінансування наукових проєктів. Спеціалізовані проєктні компанії та їхня роль в організації проєктного фінансування. Договірні відносини в організації фінансування наукових проєктів.

Під проєктним фінансуванням розуміють форму реалізації фінансово-кредитних відносин учасників з приводу організації та здійснення фінансування інвестиційного проєкту при використанні різноманітних фінансових інструментів за умови, що джерелами погашення заборгованості виступають генеровані проєктом грошові потоки, а забезпеченням боргу виступають активи учасників фінансування.

Проєктному фінансуванню притаманні особливі ознаки, за якими його відрізняють від кредитування, зокрема, інвестиційного. Так, на відміну від комерційного чи інвестиційного кредитування, де об'єктом кредиту виступає фінансово-господарська діяльність позичальника, при проєктному фінансуванні об'єктом дослідження є конкретний задум, тобто бізнес-ідея, проєкт (інвестиційний, інноваційний, лізинговий, концесійний тощо).

Світова практика виділяє наступні принципи проєктного фінансування:

1. Принцип підвищеної ризикованості.

2. Принцип покриття боргу.
3. Ринковий принцип вимагає від фінансово-кредитної установи детального аналізу кон'юнктури ринку майбутньої продукції.
4. Принцип обмеженої відповідальності клієнта.
5. Принцип забезпечення джерелами фінансування .
6. Принцип повернення та платності.

Тема 5. Фінансова звітність наукових проєктів. Проектно-кошторисна документація наукових проєктів. Проміжні (за етапами і часовими періодами) та завершальний звіт науково-дослідницької роботи. Фінансові звіти наукового проєкту.

Успіх будь-якого проєкту напряду залежить від правильного фінансового менеджменту.

Фінансовий менеджмент — це управління фінансами проєкту, спрямоване на досягнення загальних і конкретних цілей проєкту.

Фінансовий менеджмент проєкту включає в себе:

- бюджетування проєкту
- управління фінансами на етапі впровадження проєкту
- фінансову звітність

Бюджетування проєкту — це планування витрат, необхідних для здійснення проєкту.

До таких витрат належать: витрати на персонал, оренду приміщень, закупівлю обладнання, а також витрати на проведення заходів, запланованих в рамках проєкту.

До речі, такі заходи можуть бути реалізовані як командою проєкту, так і передані на субконтракт зовнішнім організаціям.

Бюджет проєкту повинен бути перш за все обґрунтованим. Це означає, що витрати на обладнання, матеріали, роботи — повинні бути дійсно необхідні для здійснення саме цього проєкту, а не виходити із загальних потреб організації.

При оголошенні конкурсу заявок донор зазвичай надає детальну інформацію про те, яким повинен бути бюджет, якою має бути частка співфінансування та чи є якісь особливі вимоги до окремих статей бюджету.

Найчастіше, ця інформація міститься в документі під назвою *«Інструкція для заявника (Guidelines for applicants)»*, а також, якщо ми говоримо про програми ЄС, в додатку К *«Інструкція і чек-лист для оцінки бюджету (Guidelines and Checklist for assessing Budget)»*.

Теми практичних занять

1. Проблемний семінар Національна модель системи управління науковими проєктами діяльності в Україні
2. Круглий стіл: Захист наукового проєкту за темою дослідження.
3. Семінар. Академічна доброчесність під час написання наукового проєкту: за і проти
4. Круглий стіл: Види зарубіжних наукових грантових програм (проєктів) і особливості участі в них.
5. Семінар: Фінансування наукових проєктів. Розв'язання ситуативних задач

Тематика завдань для самостійної роботи

1. Опрацювати Закони України «Про вищу освіту» (2014 р.) і «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016 р.). Скласти порівняльну таблицю основних положень означених Законів України щодо здійснення наукової діяльності в закладах вищої освіти.
2. Проаналізувати університетські положення про академічну

добросовісність Визначити види академічного плагіату, розкрити їх сутність. Визначити шляхи запобігання академічного плагіату.

3. Скласти схему національної системи органів управління науковими роботами. Скласти порівняльну таблицю наукової діяльності в ЗВО України та зарубіжній країні (за вибором)
4. Скласти таблицю видів зарубіжних і вітчизняних наукових грантових програм (проектів). Розкрити особливості участі в них
5. Скласти порівняльну таблицю фінансування наукових проектів в Україні і країнах Євросоюзу.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) (одне за вибором аспіранта)

- 1.Складання термінологічного словника щодо основних категорій і понять наукової діяльності
- 2.Розробити проектну пропозицію за темою дисертаційного дослідження
- 3.Розробити цілі та завдання наукового проекту за темою дисертаційного дослідження з урахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів («дерево цілей»)
- 4.Зробити презентацію щодо пропозицій зарубіжних наукових грантових програм (проектів) за темою вашого дослідження
- 5.Оформити заявку на авторське право на твір (власний)

Здобувач при виконанні ІНДЗ повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат та інші форми академічної недоброчесності, визначені законодавством України.

Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту» порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Критерії оцінювання

Для навчальної дисципліни «Управління науковими проєктами» за навчальним планом передбачається підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку, аспірант отримує під час участі у практичних заняттях, виконання усіх видів самостійної роботи та ІНДЗ.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач вищої освіти не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	1-4 бали	Здобувач вищої освіти виступає на

		занятті епізодично. Не висловлює власних міркувань з порушених питань. Ускладнюється з відстоюванням власної позиції
	5-7 балів	Здобувач вищої освіти бере активну участь у практичному занятті. Висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади і відстоює власну позицію щодо обговорюваних питань.
Самостійна робота	0 балів	Завдання не виконано.
	1-5 бали	Завдання виконано формально, стандартними фразами, без власних роздумів.
	6-7 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками.
Індивідуальне науково-дослідне завдання – одне за вибором здобувача (термінологічний словник, проєктна пропозиція, список інформаційних видань, структурно-логічна схема, «дерево цілей», презентація грантових	<i>Термінологічний словник</i>	
	0 балів	Завдання не виконано.
	1-5 балів	Завдання виконано формально. Словник включає в себе термінологію, що міститься в Законі України «Про вищу освіту». Заголовні літери та всі терміни виділені жирним шрифтом і розташовані в алфавітному порядку. У словнику наведено до 20 термінів
	6-10 балів	Словник підготовлено шляхом узагальнення та систематизації термінів

програм, заявка на авторське право на твір)		і понять з питань основних категорій і понять наукової діяльності. Словник включає в себе термінологію, що міститься у Законах України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність». Заголовні літери та всі терміни виділені жирним шрифтом і розташовані в алфавітному порядку. Крім тлумачення значення термінів, у словнику містяться додаткова інформація: назви термінів англійською мовою, представлено їх англійськомовну транскрипцію, за допомогою словникових значень (див.) вказані взаємопов'язані поняття. У словнику наведено більше 20 термінів.
	<i>Проектна пропозиція за темою дослідження</i>	
	0 балів	Завдання не виконано.
	1–5 балів	Визначено етапи розробки науково-дослідницького проекту. Сформульовані цілі проекту. Розроблені ідеї проекту. Не розроблено документацію наукового проекту.
	6-10 балів	Сформульовані цілі проекту. Визначено етапи розробки науково-дослідницького проекту. Розроблені ідеї проекту. Підготовлено проектну пропозицію (грантову заявку). Підготовлено резюме та мотиваційне есе. Зроблено оцінку

		кошторисної вартості наукового проєкту. Охарактеризовано основну документацію наукового проєкту.
	«Дерево цілей» наукового проєкту	
	0 балів	Завдання не виконано.
	1–5 балів	Присутнє графічне зображення взаємозв'язку і підпорядкованості цілей відповідно до теми дисертації, що відображає розподіл мети на цілі, підцілі, завдання та окремі дії. Виконані відповідні вимоги до побудови «дерева цілей»: на кожному рівні сукупність цілей, підцілей, завдань відповідає обсягам і вкладається в строки виконання цілей вищого рівня; наявна суперечність між цілями що знаходяться на різних рівнях «дерева цілей»; не всі цілі виражені в конкретних строках з визначенням конкретних дій. Робота логічна, послідовна. Композиційно чітка.
	6-10 балів	Присутнє графічне зображення взаємозв'язку і підпорядкованості цілей відповідно до теми дисертації, що відображає розподіл мети на цілі, підцілі, завдання та окремі дії. Виконані відповідні вимоги до побудови "дерева цілей": на кожному рівні сукупність цілей, підцілей, завдань відповідає

		обсягам і вкладається в строки виконання цілей вищого рівня; відсутня суперечність між цілями що знаходяться на різних рівнях «дерева цілей»; цілі усіх рівнів виражені в конкретних строках з визначенням конкретних дій. Структурування завдань відповідно до теми дисертації дало можливість деталізувати цілі і шляхи їхнього досягнення, виявити існуючі між ними взаємозв'язки, забезпечити визначену логіку розв'язання проблеми. Структурування дало можливість одержати нові ідеї, розкрити нові можливості рішення досліджуваної проблеми на різних рівнях. Власна думка аргументована. Сформульовано розгорнуті висновки. Присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу. Робота логічна, послідовна. Композиційно чітка.
	<i>Презентація грантових програм</i>	
	0 балів	Завдання не виконано
	1–5 балів	Завдання виконано формально, проаналізовано недостатня кількість грантових програм.
	6-10 балів	Завдання виконано. Зроблено повноцінний аналіз грантових

		пропозицій. Сформульовані розгорнуті висновки. Представлена власна точка зору. Є пропозиція щодо написання гранту. Розроблена презентація.
	<i>Заявка на авторське право на твір</i>	
	0 балів	Завдання не виконано.
	1–5 балів	Заявка оформлена з помилками. Не готова до подання у відповідну організацію.
	6–10 балів	Заявка оформлена повністю. Готова до подання до відповідної організації

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90–100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу, в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері професійної діяльності. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань На високому рівні визначає проблеми і шляхи

вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик. Має міцні знання щодо технології проєктних пропозицій та грантових заявок в системі освітніх і наукових грантів на національному та міжнародному рівні; комерціалізації результатів наукової творчості та розвитку можливостей інтеграції аспіранта у світовий науковий простір; інструменти фінансування наукових проєктів залежно від специфіки наукових досліджень.

Самостійно вміє реалізовувати здобуті теоретичні знання на практиці; формулювати висновки та узагальнення; доцільно використовує категоріально-поняттєвий апарат; характеризує актуальні проблеми розвитку наукової діяльності в сучасному світі; раціонально використовує наукові методи пізнання. На високому рівні вміє обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження; володіє поняттями та засобами авторського права; застосовує інформацію про гранти, конкурси; знає актуальні проблеми та тенденції розвитку інтелектуальної власності в сучасному світі. Наводить переконливі приклади видів правопорушень у сфері інтелектуальної власності. На високому рівні може представити наукові результати в проєктних пропозиціях та грантових заявках; інтерпретувати результати наукових досліджень в межах обраних напрямів проєктної діяльності; розробляти апікаційні форми (заявки) наукових проєктів, визначати їх мету, цілі та результати; організовувати процес фінансування наукових проєктів та визначати оптимальну структуру джерел їх фінансування.

Добре (82–89 В)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у царині методики викладання, але припускається несуттєвих помилок. У повному обсязі знає проблеми і шляхи їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик.. У цілому усвідомлює сутність і комплекс вимог до наукового дослідження, характеризує його класифікацію, види, форми, науковий і науково-прикладний результат, форми узагальнення наукових результатів. Під час характеристики структури, логіки і системи вимог технології проєктних пропозицій та грантових заявок в системі освітніх і наукових грантів на національному та міжнародному рівні; комерціалізації результатів наукової творчості та розвитку можливостей інтеграції аспіранта у світовий науковий простір; інструментів фінансування наукових проєктів залежно від специфіки наукових досліджень потребує незначної допомоги. Самостійно уміє реалізовувати здобуті теоретичні знання на практиці; раціонально використовує наукові методи пізнання. На достатньому рівні вміє обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження; володіє поняттями та засобами авторського права; застосовує інформацію про гранти, конкурси; знає актуальні проблеми та тенденції розвитку інтелектуальної власності в сучасному світі. Наводить приклади видів
----------------------------	---

	правопорушень у сфері інтелектуальної власності. На достатньому рівні може представити наукові результати в проектних пропозиціях та грантових заявках; інтерпретувати результати наукових досліджень в межах обраних напрямів проектної діяльності; розробляти аплікаційні форми (заявки) наукових проєктів, визначати їх мету, цілі та результати; організовувати процес фінансування наукових проєктів та визначати оптимальну структуру джерел їх фінансування.
Добре (74–81 С)	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. На достатньому рівні визначає проблеми і шляхи їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик. Ускладнюється у визначенні поняття про наукову діяльність, її види, форми, характеристику суб'єктів, підготовку та атестацію наукових і науково-педагогічних кадрів. Загалом усвідомлює сутність і комплекс вимог до наукового дослідження, натомість під час характеристики його класифікації, видів, форм, наукового і науково-прикладного результату, форми узагальнення наукових результатів припускається помилок. У цілому виявляє вміння характеризувати особливості форм наукових документів, проте припускається помилок під час оформлення й уніфікації наукових документів, проектних

пропозицій та грантових заявок в системі освітніх і наукових грантів на національному та міжнародному рівні; комерціалізації результатів наукової творчості та розвитку можливостей інтеграції аспіранта у світовий науковий простір. Має певні труднощі у визначенні методики наукового дослідження, його змісту і принципів реалізації; структури, логіки і системи вимог до дисертаційної роботи потребує певної допомоги з боку викладача.

На достатньому рівні вміє реалізовувати здобуті теоретичні знання на практиці; у цілому вміє формулювати висновки та узагальнення; натомість не завжди правильно використовує категоріально-поняттєвий апарат. Ускладнюється в характеристиці актуальних проблем розвитку наукової діяльності в сучасному світі; не завжди раціонально використовує наукові методи пізнання; вміє обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження. Загалом володіє поняттями та засобами авторського права, натомість не систематично цікавиться інформацією про гранти, конкурси; має певні труднощі у визначенні актуальних проблем та тенденцій розвитку інтелектуальної власності в сучасному світі. Має труднощі під час наведення прикладів видів правопорушень у сфері інтелектуальної власності, при представленні наукових результатів в проєктних пропозиціях та грантових заявках; при інтерпретації результатів наукових досліджень в межах обраних напрямів проєктної діяльності; при розробці аплікаційних форм (заявки) наукових проєктів, при визначенні мети, цілей та результатів; не може без допомоги організовувати процес фінансування наукових

	проектів та визначити оптимальну структуру джерел їх фінансування.
Задовільно (64–73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача. Поверхово характеризує і визначає особливості методів дослідження. Має труднощі у визначенні поняття про наукову діяльність, її видів, плутається під час характеристики суб'єктів, процедури підготовки й атестації наукових і науково-педагогічних кадрів. Недостатньо усвідомлює сутність і комплекс вимог до наукового дослідження, натомість під час характеристики його класифікації, видів, форм, наукового і науково-прикладного результату, форми узагальнення наукових результатів припускається значних помилок. На задовільному рівні виявляє вміння характеризувати особливості форм наукових документів, припускається помилок під час оформлення й уніфікації наукових документів, проєктних пропозицій та грантових заявок в системі освітніх і наукових грантів на національному та міжнародному рівні; комерціалізації результатів наукової творчості та розвитку можливостей інтеграції аспіранта у світовий науковий простір. Має труднощі у визначенні методики наукового дослідження, його змісту і принципів реалізації; структури, логіки і системи вимог до

	дисертаційної роботи потребує допомоги з боку викладача. З огріхами вміє реалізовувати здобуті теоретичні знання на практиці; має ускладнення під час формулювання висновків та узагальнень; під час використання категоріально-поняттєвого апарату припускається помилок. Має труднощі в характеристиці актуальних проблем розвитку наукової діяльності в сучасному світі; не завжди раціонально використовує наукові методи пізнання. На задовільному рівні вміє обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження; загалом володіє поняттями та засобами авторського права; практично не володіє інформацією про гранти, конкурси; має труднощі у визначенні актуальних проблем і тенденцій розвитку інтелектуальної власності в сучасному світі. Має труднощі у наведенні прикладів видів правопорушень у сфері інтелектуальної власності, при представленні наукових результатів в проєктних пропозиціях та грантових заявках; при інтерпретації результатів наукових досліджень в межах обраних напрямів проєктної діяльності; при розробці аплікаційних форм (заявки) наукових проєктів, при визначенні мети, цілей та результатів; не може без допомоги організовувати процес фінансування наукових проєктів та визначити оптимальну структуру джерел їх фінансування.
Задовільно (60–63 E)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Виконання практичних завдань формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за

підтримки з боку викладача зі значними труднощами; демонструє нестійкі навички міжособистісної взаємодії.

На низькому рівні вміє характеризувати і визначає особливості методів дослідження. Має значні труднощі у визначенні поняття про наукову діяльність, її видів, форми, плутається під час характеристики суб'єктів, процедури підготовки й атестації наукових і науково-педагогічних кадрів. Недостатньо усвідомлює сутність і комплекс вимог до наукового дослідження, натомість під час характеристики його класифікації, видів, форм, наукового і науково-прикладного результату, форми узагальнення наукових результатів припускається значних помилок, на низькому рівні виявляє вміння характеризувати особливості форм наукових документів, припускається значних помилок під час оформлення й уніфікації наукових документів. Має суттєві труднощі у визначенні методики наукового дослідження, його змісту і принципів реалізації; структури, логіки і системи вимог до дисертаційної роботи, проєктних пропозицій та грантових заявок в системі освітніх і наукових грантів на національному та міжнародному рівні; комерціалізації результатів наукової творчості та розвитку можливостей інтеграції аспіранта у світовий науковий простір, потребує значної допомоги з боку викладача.

На низькому рівні вміє реалізовувати здобуті теоретичні знання на практиці; має ускладнення під час формулювання висновків та узагальнень; під час використання категоріально-поняттєвого апарату припускається суттєвих помилок. Має значні труднощі в

	характеристиці актуальних проблем розвитку наукової діяльності в сучасному світі; нераціонально використовує наукові методи пізнання. На низькому рівні вміє обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження; практично не володіє поняттями та засобами авторського права; інформацією про гранти, конкурси; має значні труднощі у визначенні актуальних проблем і тенденцій розвитку інтелектуальної власності в сучасному світі. У наведенні прикладів видів правопорушень у сфері інтелектуальної власності, при представленні наукових результатів в проєктних пропозиціях та грантових заявках; при інтерпретації результатів наукових досліджень в межах обраних напрямів проєктної діяльності; при розробці апікаційних форм (заявки) наукових проєктів, при визначенні мети, цілей та результатів; не може без допомоги організовувати процес фінансування наукових проєктів та визначити оптимальну структуру джерел їх фінансування потребує значної допомоги з боку викладача.
Незадовільно (35–59 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач вищої освіти має поверхневі знання про правове та науково-методичне забезпечення вищої освіти. Під час визначення проблем і шляхів їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових

практик, написання проєктних пропозицій та грантових заявок в системі освітніх і наукових грантів на національному та міжнародному рівні; комерціалізації результатів наукової творчості та розвитку можливостей інтеграції аспіранта у світовий науковий простір припускається значних помилок. Епізодично характеризує і визначає особливості методів дослідження. Має суттєві труднощі у визначенні поняття про наукову діяльність, її видів, плутається під час характеристики суб'єктів, процедури підготовки й атестації наукових і науково-педагогічних кадрів. Не усвідомлює сутність і комплекс вимог до наукового дослідження, під час характеристики його класифікації, видів, форм, наукового і науково-прикладного результату, форми узагальнення наукових результатів, припускається грубих помилок, на низькому рівні виявляє недостатні вміння характеризувати особливості форм наукових документів, припускається грубих помилок під час оформлення й уніфікації наукових документів. Має суттєві труднощі у визначенні методики наукового дослідження, його змісту і принципів реалізації; структури, логіки і системи вимог до дисертаційної роботи, потребує значної допомоги з боку викладача.

Практично не вміє реалізовувати здобуті теоретичні знання на практиці; має значні ускладнення під час формулювання висновків та узагальнень; в ході час використання категоріально-поняттєвого апарату припускається грубих помилок. Має суттєві труднощі в характеристиці актуальних проблем розвитку наукової діяльності в сучасному світі; нераціонально використовує

	наукові методи пізнання. Не вміє обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження; не володіє поняттями та засобами авторського права; інформацією про гранти, конкурси; має суттєві труднощі у визначенні актуальних проблем і тенденцій розвитку інтелектуальної власності в сучасному світі. У наведенні прикладів видів правопорушень у сфері інтелектуальної власності, при представленні наукових результатів в проєктних пропозиціях та грантових заявках; при інтерпретації результатів наукових досліджень в межах обраних напрямів проєктної діяльності; при розробці апікаційних форм (заявки) наукових проєктів, при визначенні мети, цілей та результатів; не може без допомоги організувати процес фінансування наукових проєктів та визначити оптимальну структуру джерел їх фінансування потребує значної допомоги з боку викладача.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконує вимоги навчальної дисципліни: не сформовані знання, уміння та навички. Здобувач проходить повторне вивчення дисципліни.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Оцінювання: індивідуальне опитування дидактичне портфоліо (доповіді, презентації, схеми, порівняльні таблиці тощо), презентація результатів самостійної роботи, залік.

Демонстрування результатів навчання: усні доповіді, дискусії, круглі столи, семінари, вирішення педагогічних задач, робота в парах, робота в команді, рольова гра тощо.

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності аспірантів передбачено застосування активних і інтерактивних освітніх методів, серед яких: лекції із застосуванням наочного матеріалу та презентацій, лекції-діалоги, лекції-диспути, семінари, дискусії, самостійна робота.

7. Форми поточного і підсумкового контролю (залік)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота)	Бали	ІНДЗ	Сума
Тема 1.	0-14	0-10	100
Тема 2	0-24		
Тема 3	0-14		
Тема 4	0-24		
Тема 5	0-14		
Разом	90		

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	зараховано

82–89	B	
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	
35–59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	Не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Забезпечення навчання осіб з особливими освітніми потребами

Рівний доступ до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їхнього навчання забезпечується на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Койчева Т. І. Тексти лекцій до навчальної дисципліни «Нормативно-правова база наукової діяльності». Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий). Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». 2020. 187 с. URL: dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/10970.
3. Койчева Т. І. Методичні рекомендації до практичних занять і виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормативно-правова база

- наукової діяльності» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта; 014 Середня освіта (за предмет. спеціалізаціями); 015 Професійна освіта; 017 Фізична культура і спорт; 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація; 033 Філософія; 035 Філологія; 052 Політологія; 053 Психологія; 105 Прикладна фізика и наноматеріали; 111 Математика : Одеса, Університет Ушинського. 2020. 30 с. URL: dspace.pdpu.edu.ua/jsui/handle/123456789/11016.
4. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проєктами : підручник. Київ : ЦНЛ, 2019. 432 с.
 5. Проєктне фінансування: Підручник. Т.В. Майорова, О.О. Ляхова. К.: КНЕУ, 2017. 761 с.
 6. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І.П. Управління проєктами: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації: «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент міжнародних проєктів», «Менеджмент інновацій», «Логістика». Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.
 7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
 8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
 9. Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

Допоміжна література

1. Plakhotnik O., Syladii I., Kubitskyi S., **Koycheva T.**, Krulko L. (2024). Formation of an effective management system in the educational space of higher education institutions. [Формування ефективної системи

- управління в освітньому просторі закладів вищої освіти.] *Amazonia Investiga*, 13(74), 344-360. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.74.02.29> (**Web of Science**).
2. Folomieieva N., **Koycheva T.**, Ihnatenko N., Vasiutynska Y., Petrykei O. The ways of development of soft skills, mets skills, and hard skills in students of higher education. [Шляхи розвитку м'яких навичок, метанавичок і твердих навичок у студентів вищої освіти]. *Amazonia Investiga*, 2024. 13(75), 56–66. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.75.03.5> (**Web of Science**).
 3. Knyazheva I.A., **Koycheva T.I.**, Osypova T.Y., Bartienieva I.O., Nosdrova O.P., Galitsan O.A. Theoretical and methodological principles of designing the professional development of future specialists in the conditions of the university space. [Теоретико-методологічні засади проєктування професійного розвитку майбутніх спеціалістів в умовах університетського простору] : collective monograph. Under the general editorship by Professor Iryna Knyazheva. Odesa: Ushynsky University, 2024. 324 p.
 4. Михайлов В. М. та ін. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Харків : ХДУХТ, 2014. 220 с.
 5. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ : Перун, 2003. 520 с.
 6. Горизонт 2020: як написати конкурентоспроможну проєктну заявку? Інформаційні матеріали. Укладачі: С.М. Шукаєв, Л.І. Русіна, О.К. Сулема, І.А. Владимирський, Є.А.Огородник. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 104 с.
 7. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І.П. «Управління проєктами»: підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.

8. Етичний кодекс ученого України. URL : <https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/ndch/etychnyj-kodex-uchenogo-Ukrajiny.pdf>.
9. Методологічні основи створення інформаційного середовища управління науковими дослідженнями : монографія /А. О. Білощицький, П. П. Лізунов, О. Ю. Кучанський, Ю. В. Андрашко, О. В. Миронов, С. В. Білощицька. Київ : КНУБА, 2017. 148 с.
10. Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації Наказ МОН України від 01.06.2006 № 422. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1197-06>.
11. Правові, фінансові та управлінські аспекти участі в проєктах Програми «Горизонт 2020»: інформаційні матеріали. Укладачі: С. І. Сидоренко, С. М. Шукаєв, М. О. Зеленська, Ю. В. Лашина, А. І. Олешкевич, А. О. Романко, І. А. Владимирський. К.: НТУУ «КПІ», 2015. 52 с.
12. Про затвердження Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації. Указ Президента України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/437/2011>.
13. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах); Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/261-2016-%D0%BF>.
14. Про інноваційну діяльність. Закон України від 04.07.2002 № 40-IV URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
15. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні. ; Закон України від 08.09.2011 № 3715-VI. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.

16. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки. Закон України від 11.07.2001 № 2623-III URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>.
17. Рєпіна І.М., Кукоба В.П., Майорова Т.В., Гернего Ю.О. Методичні матеріали з вивчення навчальної дисципліни «Управління науковими проєктами». КНЕУ, 2020. 21 с. URL :<https://kneu.edu.ua/g-files/index.php?file=1PJ-n1XU6911Mv067gajmgSFDS0r9sQnP>
18. Сазонець І. Л., Ковшун Н. Е. Управління науковими проєктами: навчальний посібник Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 208 с.
19. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг. Навч. посіб. 2-е вид., з доопрац. та допов. К.: Алерта, 2015. 272 с.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Міністерство освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua.
3. Бібліотека ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.
4. Бібліотека Університету Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>.
5. Репозитарій Університету Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>.
6. Horizon 2020: Official Web-site. URL: http://https://ec.europa.eu/info/index_en
7. Funding. E-source: https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding_en
8. How to get funding? E-source: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/node/115>
9. Вишеградські стипендії, що підтримують наукові студії у вищих навчальних закладах регіону V4, а також у країнах Західного Балкану та Східного партнерства. E-source:

<https://www.visegradfund.org/apply/mobilities/visegrad-scholarship/>

10. Конкурси для наукової молоді від НАН України. E-source:
<http://www.nas.gov.ua/young/UA>